

॥ ११ ॥ १२ ॥ अग्निब्राह्मणमित्यव्ययः ॥ १३ ॥ अनुभूतं प्रतिभूतं अनुपालकं पोषकं ॥ १४ ॥ १५ ॥ ननु ब्रह्माडि जातत्वात्कथं मंडम जनयदित्यत्राह अडेति केचिदिति नेत्यर्थः ॥ १६ ॥ दूषयति द्रष्टव्यमिति अजत्वादेव ब्रह्मान अंडजातः अंडजत्ववचनं त्वस्य प्रकारं तरेणेत्याह स्मृतमिति आकाशजः पितामहः किमाश्रयेण तिष्ठेदिति चेत्कश्चिद्द्रव्याच्च प्रतिब्रूहि तदान किंचिद्ब्रवेदिति पितामहस्य निरधिष्ठानत्वे सति तज्जमिदं सर्वं शून्यमेव स्यान्न किंचिद्द्रव्यादित्यर्थः ननु कोयं प्रजापतिपदेनोच्यते अत आह अहंकार इति प्रोक्त इति प्रभुः व्यापकः यतः सर्वे ते जोगतः जलचंद्रन्यायेन क

दंडकानां महद्राज्यं ब्राह्मणेन विनाशितं ॥ तालजं घंमहाक्षत्रमौर्वैर्णैकेन नाशितं ॥ ११ ॥ त्वया च विपुलं राज्यं बलं धर्मश्रुतं तथा ॥ दत्तात्रेयप्रसादेन प्राप्तं परम दुर्लभं ॥ १२ ॥ अग्निं त्वं यजसे नित्यं कस्माद्ब्राह्मणमर्जुन ॥ सहि सर्वस्य लोकस्य हव्यवाट् किं न वेत्सि ॥ १३ ॥ अथवा ब्राह्मणश्रेष्ठमनुभूतानुपालकं ॥ कर्तारं जीवलोकस्य कस्माज्जानन्विमुत्ससे ॥ १४ ॥ तथा प्रजापतिर्ब्रह्मा अव्यक्तः प्रभुरव्ययः ॥ येनेदं निखिलं विश्वं जनितं स्यात्वरं चरं ॥ १५ ॥ अंडजातं तु ब्रह्माणं केचिदिच्छं त्यपंडिताः ॥ अंडाद्विब्रूनाद्भुः शैलादिशोभः पृथिवीदिवं ॥ १६ ॥ द्रष्टव्यं नैतदेवं हि कथं जायेदजो हिंसः ॥ स्मृतमाकाशमंडंतु तस्माज्जातः पितामहः ॥ १७ ॥ तिष्ठेत्कथमिति ब्रूहि न किंचिद्विददा भवेत् ॥ अहंकार इति प्रोक्तः सर्वे ते जोगतः प्रभुः ॥ १८ ॥ नास्यं डमस्ति तु ब्रह्मा सराजालोकभावनः ॥ इत्युक्तः सत दातृष्णीमभूद्युस्ततो ब्रवीत् ॥ १९ ॥ इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्वणि अनुशासनिके पर्वणि दानधर्मपवनार्जुनसंवादे चतुष्षं चाशदधिकशततमो ध्यायः ॥ १५४ ॥ ॥ १५४ ॥ वायुरुवाच इमां भूमिं द्विजातिभ्यो दित्सु वै दक्षिणां पुरा ॥ अंगो नाम नृपो राजंस्तत्तं श्रिता महीययौ ॥ १ ॥ धारिणीं सर्वभूतानां मयं प्राप्य वरो नृपः ॥ कथमिच्छति मां दातुं द्विजेभ्यो ब्रह्मणः सुतां ॥ २ ॥ साहं त्यक्त्वा गमिष्यामि भूमिं त्वं ब्रह्मणः पदं ॥ अयं सराष्ट्रो नृपतिर्मा भूदिति ततोऽगमत् ॥ ३ ॥ ततस्तां कश्यपो हृष्ट्वा ब्रजं तीं पृथिवीं तदा ॥ प्रविवेश महीं सद्यो मुक्त्वात्मानं समाहितः ॥ ४ ॥

तत्संचैतन्यज्योतिः प्राप्ताः द्वितीयाश्रितेति समासः अयं भावः सुषुप्ति सट्टादव्याकृताकाशादुत्थितो हंकाररूप उपधाधिस्तेन साक्षीसर्वात्मनाऽवच्छिन्नः सोयमहंकारविशिष्टो बाह्यो मादिकं कल्पितवान् एवं शास्त्रानुभवाभ्यां जानाति स ब्राह्मणो जगत्कर्तृतेन तव साम्यं समुद्रेण तरंगस्येव कदाचिदपि न संभवतीति ॥ १८ ॥ अतएव अंडनास्ति रज्जुं गवत्कल्पनामात्रत्वात् कल्पकस्तु स ब्रह्मा ब्राह्मणो स्तीत्युक्तं सराजा र्जुन इति वायुनोक्तः संसृष्णीमभूत्ततो वायुरब्रवीद्वक्ष्यमाणमर्थमिति शेषः ॥ १९ ॥ इति अनुशासनप० नै० भा० चतुष्षं चाशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १५४ ॥ ॥ १५४ ॥ इमामिति ॥ १ ॥ ॥ २ ॥ भूमिं त्वं त्यक्त्वा ब्रह्मणः पदं गमिष्यामीति संबन्धः ॥ ३ ॥ आत्मानं देहं त्यक्त्वा निजीं वंमहीदेहं प्रविश्य स जीवं योगबलेन कृतवान् ॥ ४ ॥